

Kolozsi Kiss Eszter\*

# A MAGYAR NYELV ÉS KULTÚRA JAPÁN BARÁTJA: IMAOKA DZSÚICSI RÓ

## 1. Ki volt Imaoka Dzsúicsiró?

I maoka Dzsúicsiró 1888-ban született Nogimurában. Miután szülővárosában megtanult németül és franciául, német szakos diplomát szerzett a Tokiói Idegen Nyelvi Egyetemen. A Tokiói Császári Egyetem könyvtárosaként 1914-ben találkozott az akkor éppen Japánban tartózkodó Barátosi Balogh Benedekkel, s a magyar néprajzkutatót közel egy évig segítette némettudásával. 1922-ben Amerikába utazott, majd európai körútja során Magyarországra is ellátogatott. Eredetileg csupán három hetet szándékozott hazánkban tölteni, végül azonban kilenc évig, 1922-től egészen 1931-ig maradt. Magyarországi tartózkodása idején több mint 500 előadást tartott, és körülbelül ugyanennyi cikke jelent meg, többek között a Pesti Hírlap, a Pesti Napló, a Nemzeti Újság és a Magyar Jövő hasábjain. Gazdasági téren is igen jelentős tevékenységet folytatott. 1929-ben például részt vett a bécsi nemzetközi vásár japán kiállításának megszervezésében, de ő készítette elő az 1925–26-os Budapesti Nemzetközi Vásár japán kiállítását is. Közvetítő szerepet töltött be a bécsi Japán Nagykövetség, a Japán Kereskedelmi Kamara és a Magyar Kereskedelmi Kamara között. (1939-ben létesült önálló követség mindkét országban, addig japán követség csak Bécsben volt, Tokióban pedig a spanyol követség foglalkozott a magyar ügyekkel.) Az igazi hírnevet azonban az 1929-ben megjelent *Új Nippon (Új Japán, Athenaeum)* című könyve hozta meg számára. A következő évben, 1930-ban munkássága elismerésül Horthy Miklós magyar állami kitüntetésben részesítette. Érdeemes szót ejteni tanári munkásságáról is: tartott japán órákat a Szabad Egyetem és a Turáni Társaság szervezésében is, ez utóbbinak 1929-től vezetője tagja is volt. Japánba való hazatérését követően 1932-től tanácsadóként dolgozott a japán külügyminisztériumban, egészen a háború végéig. Eközben könyvet írt a japán történelemről, magyar verseket fordított japánra, kötetbe foglalta össze a magyar kultúra eredményeit, magyar nyelvkönyvet és szótárt jelentetett meg. Egyik fő műve Madách Imre: *Az ember tragédiája* című művének japán fordí-

---

\* Kolozsi Kiss Eszter, magyar–japán szakos egyetemi hallgató, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, [hoshi\\_1998@yahoo.com](mailto:hoshi_1998@yahoo.com)

tása (1965), de említésre méltók a Petőfi-versek, valamint a *János vitéz* műfordítása is. Japán nyelvű műveiben sokat foglalkozott a Turáni mozgalommal, a Japánban is megalakult Turáni Társaságban pedig maga is tevékenykedett. Japánul megjelent művei: *Mi a turáni mozgalom?* (1935), *Európa új vulkánjai* (1938), *Magyar népköltészet* (1941), *Magyar történelem* (1943), *A turáni népek elterjedése* (1942), *Magyarok az európai civilizációban* (1942), *A pánszlávizmus és pángermanizmus magyar szemmel* (1944), *A magyar irodalom története* (1944), *A magyar forradalom* (1958). Ez utóbbi művében részletesen ismerteti a forradalom hátterét, s beszámol a Magyarokat Megsegítő Japán Társaság ügyvivőjeként végzett tevékenységről. A küldöttség tagjaként több mint egy hónapot töltött Bécsben, ahol magyar menekültek megsegítésére gyűjtött adományokat, látogatást tett több menekülttáborban, interjúkat készített menekültekkel, hazatérése után pedig előadásokat tartott, cikkeket írt és filmet készített a forradalomról. Később elsősorban a japán-magyar kézisztár szerkesztésével volt elfoglalva, a kézirat kiadását azonban számos körülmény nehezítette, s végül 1973-ban a Japán–Magyar Kulturális Egyesület jóvoltából, magánkiadásban jelent meg. A szerző még ugyanabban az évben, 1973-ban elhunyt. Halála után egy évvel, 1974-ben a magyar–japán szótárért megkapta a Felkelő Nap Érdemrend 4. fokozatát.

## 2. Négy hét alatt magyarul

A *Négy hét alatt magyarul* (*Hangarigo jonsúkan*) egy, akkor legnépszerűbb nyelvkönyvsorozat részeként 1969-ben jelent meg, a legismertebb japán nyelvkönyvkiadó, a Daigaku Sorin gondozásában. Ugyanennél a kiadónál jelent meg 1943-ban a szerző magyar–japán és japán–magyar kissztára is. Imaoka Dzsúicsiró a tankönyv bevezetőjében azt írja, hogy először 1941-ben került nyomtatásra a kézirat, amely szerencsésen átvészelte a háború borzalmait, és 1952-ben újból megjelenhetett. Igaz, hogy ez a kiadás már egy javított, minden szempontból új kiadásnak mondható, hiszen a háború után Magyarország kommunista ország lett, a japán nyelvben pedig írásjegy reformot hajtottak végre. Ez az első, japánok számára készült magyar tankönyv fél évszázadon át alapl műnek számított a magyar nyelv oktatásában.

Mivel a sorozat címe *Négy hét alatt*, ezért a kötet szigorúan 28 napra felosztva, a sorozat többi tagjával azonos terjedelemben, azonos oldalszámban készült. Imaoka a bevezetőben rövid ismertetést ad a könyv szerkezetéről, melyben leírja, hogy az első 10 napot a nyelvel való ismerkedésre, alapozásra szánja, és csak a 11. naptól kezd meg a nyelvtan tanítását. A nyelvtani és szituációs gyakorlatokat a 24. naptól kezdve ajánlja. A könyv végén nyelvtani táblázat, a rendhagyó igék összefoglalása, és egy szószedet található.

A könyv a magyarságról a bevezetőben ad igazán részletes leírást, később inkább csak a leckék végén található idézetek és hosszabb-rövidebb leírások foglalkoznak a témával. Elsősorban a nyelvtanra fektet nagy hangsúlyt, s bizony ez sokszor az érdekesség rovására megy. A bevezetőt egy meglehetősen hosszú – 38 oldalas – előszó követi. Ez főként a magyarság eredetével, a magyar nyelvrokonság kérdésével, nyelvemlékeinkkel foglalkozik, de kitér pl. a rovásírásra és jövevényszavaink be-

mutatására is. Az előszó elején Imaoka beszámol az „ugor-török háborúról”, amely a nyelvtörténészek között hosszú ideje zajlik, s megemlíti néhány e témával foglalkozó tudóst (Hunfalvy Pál, Budenz József, Szinnyi József, Kún Géza). Külön fejezetekben szó esik még a finnugor és az indoeurópai nyelvek kapcsolatáról, a finnugor nyelvekről általában, az altáji nyelvek és a magyar nyelv kapcsolatáról, a magyar nyelvben található jövevényszavakról, magyar nyelvtudósokról, nyelvemlékeinkről, a nyelv változásáról, a magyar–japán nyelvrokonságról és a rovásírásról. Kitartó kutatómunka eredménye ez a részletes és pontos tanulmány, mely minden nyelvtanulónak, aki a magyar nyelvvel ismerkedik, tanulságul szolgálhat. A fejezet végén egy Széchenyi idézettel találkozunk: „Nyelvében él a magyarság”.

Bár az 1941-es kiadás később átdolgozásra került, a későbbi kiadások szókincse és példamondatai – minden valószínűség szerint – megegyeznek az első változattal.

Kezdjük mindjárt az első leckével, ahol a kérdő mondat tanításánál olyan példamondatokkal találkozhatunk, mint pl.

*Ki ez a gazda?*

*Hol van az atya?*

*Nincs itt a zsidó?*

A tagadó mondatoknál pedig:

*Ő nem zsidó.*

*A takács nincs itt.*

*A pecsenye már elfogyott.*

Hatvan év alatt sokat változott a világ, s nem csak a magyar példamondatok tűnhetnek mára már elavultnak, de japán fordításuk sem állná meg a helyét mai nyelvtankönyvekben. A háború első évében befejezett műben végig érezhető a két világháború közötti szellemiség, ezért talán nem is csodálkozhatunk azon, hogy a fent említett példamondatok között ma már egy nyelvtankönyvben is elképzelhetetlen kifejezésekkel találkozunk. Itt elsősorban nem a mára már kikopott (vagy soha nem is létező) *földművesnő*, *nagynéne* szavakra és a *Vacsorált már? A legényeknek vannak rokonaik. Micsoda posztó? Mit csinál kend itt?* mondatokra gondolok. Igaz, hogy a könyv végén a Templom témakörben szerepel a *római katolikus*, *protestáns*, *metodista* felekezetek között a *zsidó* is, a fent említett példamondat japán fordítása azonban nem adja vissza pontosan a magyar jelentést. Mivel a japánban nincs határozott névelő, a *Nincs itt a zsidó?* mondat fordítása magyarul: 'Itt zsidó nincs?' vagy 'Itt nincs zsidó?'. Valószínű, hogy a japán Imaoka nem volt tisztában a mondat súlyával, mint ahogy még a mai japánok sem értik a „zsidóság helyét az európai kultúrában, és nyilván történelmi okok miatt a „zsidókérdésről” szinte semmit sem tudnak. A *cigány* kifejezéssel is találkozunk, például ebben a példamondatban: *A cigány hegedülve járt a falun keresztül.*

A két világháború közötti időszak szellemisége természetesen nem csak a fent említett probléma kapcsán érzékelhető. Nagyon sok Istennel kapcsolatos szóval, közmondással találkozhatunk. Ilyen például az *Amikor a szűkség a legnagyobb, Isten segítsége a legközelebb van*. Vagy: *Aki Istenben bíz, nem csalatkozik*. A határozott és határozatlan névelő kapcsán is említést tesz arról, hogy *Isten*

neve előtt használhatunk határozott névelőt, de el is hagyhatjuk azt. Az *Aldja meg (önt) az Isten! Isten önnel!* pedig a kor megszokott köszönési formái közé tartoztak.

Már a bevezetőben találkozunk a magyarság eredetével foglalkozó leírással, a magyarok Ázsiához való kötődése azonban többször megjelenik a könyvben. Erre példa a második hét végén található Fehér Ferenc vers:

„Kelet  
A föld mely a nagy ősoket szülte,  
Keleten kél a Nap,  
Ott keresd a fényt!”

A könyv végén egy nyelvtani összefoglalót találunk igeragozási táblázattal, de táblázatban találjuk meg a legfontosabb történelmi eseményeket és évszámokat is. A négy hétre szóló nyelvkönyvet a mindennapi élethez kapcsolódó kifejezések gyűjteménye zárja. Sok hasznos mondat található itt az időjárásról, a magyar étellekről, a sportról, a magyar népművészetről és még sok más témáról. Imaoka nagyon alapos munkát végzett, felkészültségéről minden egyes oldalon meggyőződhetünk. A könyv rendkívül sok hasznos információt, a mindennapi élethez elengedhetetlen szavakat és kifejezéseket tartalmaz.

A két nép közötti hasonlóságot fejezik ki az olyan példamondatok, amelyek a becsület, tisztesség, udvariasság, szorgalom, vendégszeretet, természet-szeretet témakörébe tartoznak. Ilyen például az *Őn szavát tartotta; Azon három szép virágot szeretem; Nem fiúnak, hanem leánynak írok, még pedig jónak és szorgalmasnak; Az erdőt minden ember szereti; Akármikor jön, mindig szívesen látjuk; Én is kívánom, hogy szorgalmasan tanulj; Mondd meg mindig az igazat!* Természetesen az evés-ivás, anyagi jólét, bőség-szükség témakörből vett példamondatot is találunk. Pl. *Következik a második fogás; Látjuk, hogy Pál szegény; Hozzon egy pohár sört!; Senki sem eszik bablevest?; Ugye iszik egy pohár bort?; Ez az ember csak eszik, iszik és semmit sem tesz; A koldus kéregetve áll az ajtó előtt; János, rakjon szemet a tűzre!* Kosztolányi Dezső 1931-ben interjút készített Imaokával, s a cikk a Pesti Hírlapban látott napvilágot. Kosztolányi kérdésére, hogy mit szeret Budapesten, a következőt felelte Imaoka: „A Margitszigetet. Ott minden japán otthon érzi magát. Nekünk a városokban nem a háztömbök tetszenek, hanem a természet. A mi Szentháromságunk: a Víz, a Sziget, a Hegy”.

Minden fejezet végén találunk egy-egy közmondást vagy versrészletet. Ezek a szövegek a magyar kultúrába is bevezetést nyújtanak, hiszen a népdalokon kívül Arany, Jókai, Petőfi, Kisfaludy írásaival, a könyv legvégén pedig csokorba gyűjtve közmondásokkal találkozunk. A szerző Petőfi iránti rajongása abban nyilvánul meg, hogy tőle idéz a legtöbbet. A közmondások mellett ott vannak a pontos, szó szerinti fordítások, zárójelben pedig a japánul használatos megfelelőjük szerepel. Az eredeti szöveg mellett Imaoka fordításában olvashatjuk a *Himnusz*t és a *Szózatot*.

### 3. Egy s más az egyes napokról

Ha részletesen vizsgáljuk a fejezeteket, rögtön szembetűnik, hogy mindegyik egy napnak felel meg. A tartalom összefoglalását a fejezet elején táblázatban találjuk. Most pedig lássuk néhány lecke részletesebben is.

#### Első hét

##### Első nap:

Az első lecke öt témakört foglal magában:

- (1) a magyar ábécé,
- (2) a magánhangzók kapcsolódásának törvényei,
- (3) egyszerű szavak,
- (4) a személyes névmások,
- (5) egyszerű kifejezések.

(1) A magyar betűk mellett megtaláljuk a japán ún. katakana írásjegyrendszerrel történő átíratukat és kiejtési módjukat katanával és nemzetközi kiejtési kóddal kiegészítve. Példaként az adott betűvel kezdődő szavakat találunk. Pl. *arany, álom, bab, cél, dal, dzsida* stb. A táblázat végén Imaoka megjegyzi, hogy más, pl. az angol és német nyelvtől eltérően a magyar hangokat úgy ejtjük, ahogy írjuk, a hangsúly pedig mindig a szó elején van. A hangok részletes magyarázatához angol, német, francia és olasz szavakat hoz föl példának. A japán nyelvben nem létező *á* hangra például az angol *father*, a *gy* hangra pedig a *duke* szavakat, míg a külföldiek számára ugyancsak nehézséget okozó *ty* hangot a német *tj* hanggal, illetve az angol *tube* szóval szemlélteti. A hosszú mássalhangzókra is kitér az *akkor* és az *ellen* szavakat példaként felhozva.

(2) A német szakot végzett Imaoka a nyelvtani jelenségeket általában németül is megnevezi, pl. az illeszkedést Vokalharmonie-nek fordítja. Ugyanakkor megemlíti, hogy ez a jelenség nem csak a magyar nyelvben létezik, megtalálható a finn, mongol, török, és más urál-altáji nyelvekben is. Ez az egyik különleges ismertetőjegye az urál-altáji nyelvcsaládnak, az akkori kutatások pedig azt bizonyították, hogy a koreai és japán nyelvben is létezett, csak kikopott az idők során. Imaoka a magánhangzókat három csoportra osztja: magas, mély és közepesre, az utóbbiba besorolt *i, í, e, é* hangzókat zárójelben a magas hangzók között is közli. A ragokat is csoportokra osztja, az *-ért* és *-ig* ragokról például azt írja, hogy mivel a közepes magánhangzók csoportjába tartoznak, nem befolyásolják a szavakban előforduló magánhangzókat. Az egyik példaként felhozott szóban azonban tévedés fordul elő: *baza-ért* (a 'szülőföldért' jelentésben).

(3) Az egyszerű szavakra az *én* és *ő*, *egy meg egy az kettő, két ember* kifejezéseket találjuk. E kapcsán magyarázza az *és* – *meg* kötőszavak közötti különbséget. A létige sok esetben való elhagyására is itt hívja fel a figyelmet, kiemelve, hogy ez a jelenség a japán nyelvben is ugyanígy megvan. Az *ön* személyes névmás magyarázata már a következő témakört vetíti elő.

(4) A személyes névmások felsorolását két kiegészítés követi: az *ön* röviden, az *ők* hosszán ejtendő, valamint hogy az *ő* többes száma *ők*, tehát a *-k* többesjel fejezi

ki a többes számot, melyet az alábbi szavakkal példáz: *atya-atyák, ház-bázak, kert-keretek*.

(5) Az egyszerű kifejezések között huszonöt mondatot találunk. A *Köszönöm, igen jól vagyok* mondat kapcsán kitér az *igen* szó jelentésére, a *Hol van az atya?* után pedig a névelő kérdésére. Itt találkozunk először a tagadó mondatlal, de megjelenik a múlt idő is, a *Pecsenye már elfogyott* mondatlal kapcsolatban Imaoka a múlt időt, és a már időhatározó-szót is magyarázza. Némelyik mondat meglehetősen furcsán hangzik, a bevezetőben már említettekén kívül egyet emelnék ki: *Házam nincs itt, ott van*.

## Második hét

### Negyedik nap:

- (1) főnevek képzése,
- (2) a mutató -és kérdő névmás,
- (3) a helyhatározórag és a birtokos ragozás, közmondás.

(1) Példamondatokat *igen*, nyelvtani magyarázatot nem találunk a főnévképzésre: *Nincs már hely; Mikor van otthon?; Itt van egy ember; A Hol van az újság?* kapcsán azonban a -ság, -ség képző pl.: *királyság, emberiség* napirendre kerül. A *valami, valamiért, valamit, atyáért, házért, Jó reggelt!* típusú példamondatok és a melléknevek főnév előtti használata (pl.: *Hol van az új óra?*) zárja a fejezetet.

(2) A mutató névmásról szóló nyelvtani magyarázatban Imaoka azt írja, hogy míg az *ez az úr, az a föld...* típusú mondatokban előforduló *ez a, ez az* (japánul a *kore=ez, szore=az* szerkezetből *kono=ez a, szono=az a* lesz) szerkezetet meg kell különböztetnünk az *ez, az* mutató névmástól. Angol példát is hoz: *this is*, ahol a magyar *a, az* helyett létige áll. Az *Ez a bor* és az *Ez bor* típusú mondatok közötti különbség, valamint a mutató névmások ragozott alakjai is itt kerülnek szóba. Pl. *ezen ember, azon mező, Ez a papiros még tiszta; Drága ez a kalap?*, majd a kérdő névmások következnek: *ki?, mi?, mikor?, hol?, hogy?* és példamondatok: *Hol van az óra? Mikor van itthon?*

(3) A *-nál, -nél* helyhatározó rag külön fejezetet kap, mivel a japán nyelvben többféleképpen is kifejezhető, pl. *mellette, valami helyén, körülötte, közelében*, a magyarban pedig még ragozott alakokkal is számolni kell: *nálam, nálad* stb. A *tanító nálam volt* példamondat kapcsán pedig a létige múlt idejű alakja, illetve annak tagadása is előkerül: *nem voltam, nem voltál*. Innen pedig a következő lépés a birtokos névmás: *enyém, tiéd* stb. E kapcsán pedig a *kegy-kegyed* ragozott alakra is kitér. Apró betűs magyarázat kapcsolódik ehhez a témakörhöz a fejezet végén, míg a *Hol a hazám?; Barátod ez az úr?* mondatok esetén a névelő nem hagyható el, a birtokos névmások esetében ez gyakori, pl. *könyved* és nem a *könyved*.

A fejezetet záró közmondás: *Aki Istenben bíz, nem csalatkozik*.

### Harmadik hét

#### Első nap:

- (1) a névmás,
- (2) a birtokviszony kifejezése névmással,
- (3) a birtokjel többes száma,
- (4) a birtokos névmás többes száma,
- (5) a mutató névmás,
- (6) a vonatkozó névmás,
- (7) a határozatlan névmás.

(1) A harmadik hét első napján a névmások vannak napirenden, közülük először a személyes névmás és ragozott alakjai, pl. *titeket*, majd a kérdő névmás és ragozott alakjai, pl. *micsodának?*, a kölcsönös névmás és ragozott alakjai, pl. *egymásnak*, a visszaható névmás és ragozott alakjai, pl. *magunkat* következnek.

(2) A birtokviszonyról már volt szó az eddigiek során, most azonban a különböző igeidők, a többes szám stb. használatával alkotott többszörösen összetett mondatokat találunk. Pl. *Az esztergályosnak sárga zsebkendője van; A legényeknek nem voltak rokonaik; Pálnak szép melltűje lesz; A vargának báza volna, ha szorgalmasabb lett volna.* Az előző fejezetben tanult kérdő névmás is szerepel a példamondatokban: *Mim van nekem?*

(3) A birtokjel többes száma e fejezet témája: *Pál mellényei drágábbak, mint Istvánéi; Ezek a könyvek a fiúéi; A gyár tulajdonosaiéval.*

(4) A birtokos névmás többes száma részben csupán egy felsorolást találunk a többes számú alakokról: *a tieitek, az önökéi* stb.

(5) A mutató névmás és ragozott alakjai, (pl. *ugyanezeket*) és összekapcsolásuk a névszóval kap helyet ebben a fejezetben, pl. *ebben az erdőben, attól a háztól.*

(6) A vonatkozó névmás felsorolása után két példamondatot találunk: *A koldus, akinek anyám oly gyakran alamizsnát adott; A torony, amelynek lakása ércből van, a legmagasabb a vidéken.*

(7) A határozatlan és általános névmást és ragozott alakjaikat az alábbiak szerint csoportosítja a szerző: 1. főnéviek, pl. *valaki, minden*; 2. melléknéviek, pl. *valamelyik, bármiféle*; 3. számnéviek, pl. *akármennyi, valabány*. A fejezet végén példamondatok (pl. *Szeretjük és becsüljük valamennyit*).

### Negyedik hét

#### Második nap:

- (1) az udvariasság kifejezése,
- (2) a határozók,
- (3) a kötőszó,
- (4) földrajzi nevek I.,
- (5) földrajzi nevek II.,

Petőfi Sándor: *Szabadság, szerelem.*

(1) Az udvariasság kifejezése a magyar nyelvben sokat változott a könyv megírása óta, maga a szerző is eszközölt javításokat az első kiadáshoz képest. *A kegyed, kegyetek, uraságod, uraságtok, máltóságod, nagyméltóságod, fön séged, felséged*

megszólításokat a második világháború után felváltotta a személynév használat. Érdekes azonban, hogy a korabeli tankönyvekkel ellentétben az *elutárs* szó használatáról nem esik szó a könyvben. Az *úr*, *asszony*, *kisasszony*, *nagyságos asszony*, *kend*, *kendtek* megszólítások, a *Méltóztassék kissé várakozni!*; *Isten hozta!*; *Isten önnel!* kifejezéseket olvasva az az érzésünk, mintha a könyv nem is a kommunista uralom alatt jelent volna meg. Ennek okát természetesen abban kereshetjük, hogy miután Imaoka 1932-ben elhagyta Magyarországot, soha többé nem térhetett vissza. Csupán annyit jegyez meg, hogy az *Isten* szó használata a jelenleg érvényben lévő rendszerben kerülendő és kisbetűvel írandó. Itt ír arról is, hogy a többi európai nyelvel ellentétben, ugyanakkor azonban a japánhoz hasonlóan a vezetőknév a keresztnév előtt áll.

(2) A határozókkal kapcsolatban csak egy nagyon rövid magyarázatot olvashatunk: a melléknévhez *-on*, *-an*, *-en*, *-n*, *-ul*, *-ül*, *-l* képzőt teszünk a melléknév után: *gazdagon*, *fáradtan*, *németül*, *kellemetlenül*. Ezen kívül az *-ó*, *-ő*-re végződő határozók *-an*, *-en* toldalékot kapnak: *állandóan*, *gazdagabban*, *jobban*.

(3) A kötőszó használatáról mindössze csak annyit találunk, hogy két csoportba oszthatjuk őket: 1. azonos szintűek, pl. *és*, *is*, *de*, *hanem*, *valamint*, *úgy*, *mégis* és 2. alárendeltek: *minthogy*, *midőn*, *mióta*, *mibelyt*, *bárcsak*, *noha*, *oh!*, *ej*, *ejnye*, *sajnos!*, *teringettét*, *teremtette!* stb.

(4) A földrajzi neveket a *-ba*, *-be*, *-ból*, *-ből*, *-on* helyhatározó ragokkal pl. *Németországban*, *Magyarországon* és a kontinensek felsorolásával tanítja a könyv. Az ország helyett a *bon* használatát is említi olyan szavakban mint pl. *bonfi*, *bazafi*, *bonleány*.

(5) A földrajzi neveket tanító II. fejezetben a *-ban*, *-ben*, *-ba*, *-be*, *-ból*, *-ből* toldalékot kapó földrajzi neveket sorolja fel a könyv, köztük az a) első világháború előtt sem Magyarországhoz tartozó területek (*Berlin*, *Drezda*); b) Magyarországhoz tartozó területek *-j*, *-l*, *-n* *-ny* és a *falura* végződő helynevek (*Tokaj*, *Sopron*, *Pozsony*); c) az első világháború előtt Magyarországhoz tartozó területek közül néhány (*Zágráb*, *Brassó* stb.). A a) Magyarországhoz tartozó területek és az első világháború előtt nem Magyarországhoz tartozó területek *-n*, *-on*, *-en*, *-ra*, *-re*, *-ról*, *-ről* végződést kapnak, pl. *Kassán*, *Selmecbányán*; a c) *vár* és *hely* végződésű helynevek *-ott*, *-t*, *-on*, *-en* toldalékot vonzanak pl. *Magyaróvárrott*. Beszámol továbbá arról, hogy a *folyó*, *tó*, *város* birtokos szerkezetben is előfordul, pl. a *Duna folyama*, *Budapest városa*. Ezután az országok felsorolása következik. Közülük több is más elnevezést kapott azóta, pl. *Szlavonország*, *Oláhország*, *Helvecia*.

A fejezet végén Petőfi: *Szabadság, szerelem* című verse szerepel japán fordítással.

### Hetedik nap:

79 közmondást találunk itt, pl. *A nyomorúság megtanít imádkozni*; *Ne bízz kutyára hájat, kecskére káposztát!*. A *Himnusz* és a *Szózat* első versszaka, Kisfaludy Károly: *Szülőföldem szép batára*, Petőfi Sándor: *Füstbe ment terv* és *Emlékezet* című verse követi őket. A könyv végén található még egy 56 oldalas kiegészítő rész igeragozási táblázatokkal, a rendhagyó igék (pl. *cselekszik*, *gyülekezik*, *óv* stb.) felsorolásával és egy-egy ragozott alakjukkal; valamint Magyarország vázlatos történelmével. Ezt egy társalgási rész követi olyan témákkal, mint: köszöntések, időjá-

rás, posta, öltözet, cipész, divatárusnőnél, az utcán, a villamoson, hangverseny, templom, orvos, magyar népművészet. Néhány mondatot idéznék ebből: *Vegyen mértéket!; Ki vannak tisztítva cipőim?; Megengedi, hogy a kézitáskámat a pad alá tegyem?; Szeretnék autóbilt bérelni; árvalánybaj, karikás ostor.*

#### 4. Zárszó

Imaoka Dzsúicsiró elkötelezettsége a magyar kultúra, szeretete, rajongása Magyarország és a magyar emberek iránt, a könyv olvasása során végig érzékelhető. Azt mondhatnánk, hogy nem is lehet ezt a munkát máshogy, csak ilyen odaadással végezni, hiszen a könyv írója életében sohasem részesült igazi elismerésben, tanulmányait, könyveit saját költségein jelentette meg. Egyénisége végigvonul munkáján. Az, hogy minket, magyarokat mennyire tisztelt és becsült, tettei bizonyítják. A magyar kultúra terjesztésében nyújtott felbecsülhetetlen értékű munkájáért köszönet illeti Imaoka Dzsúicsirót, ezt az utókor által méltatlanul elfeledett japán tudóst.

#### Irodalom

Imaoka Dzsúicsiró 1969. *Hangarígo jonsúkan*. Daigaku Sorin, Tokió.

Uemura Yuko 1999. *Egy fejezet a japán-magyar szellemi kapcsolatok történetéből*. Századok I. 82–92.

Kosztolányi Dezső 1999. *Lenni vagy nem lenni*. Kairosz Katolikus Szerkesztők, Kiadók, Kiadványszerkesztők Egyesülete, Szentendre.